

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. I. De electione per serutinium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

gillatim, c. quia propter, h. t. & c. si quis, §. ult. eod. in 6. qui autem dat per literas, dat ante scrutinium. Sed not. 1. hoc solum in illis electionibus procedere, in quibus forma scrutiniij præscripta est in cit. c. quia propter; & accuratè servari præcipitur: non autem in alijs. Hinc in electionibus Regularium, quæ fiunt per schedulas ob- signatas, in urnam projectas, potest absens, vel infirmitate detentus, suum suffragium ita scriptum ad Capitulum mittere; Lay- man in c. penult. de elect. in 6. nu. 3. Not. 2. non procedere, si, quod nemo Capitularium velit subire munus Procuratoris, fieret ex fraude, vel conjuratione. Tunc enim locum habet querela contemptus; Tholosanus cit. c. 6. num. 9. Nam omnis fraus ab electione procul abesse debet, c. cum dilectus, de elect. Si autem Procurator constitutus, ex aliquo improvviso casu ad diem electioni constitutum adesse non possit, terminus non ideo est protogandus; quia sufficit, absentes semel legitimè vocatos esse, licet non velint, aut possint adesse; sic Tholosanus cit. & deduci potest ex di- ctis.

ARTICULUS V.

De formâ electionis.

1886. **U**T electiones ritè fiant, quædam so- lennitates jure canonico præscriptæ sunt, servandæ tum ante, tum in ipso actu electionis. Ex his quædam sunt præparatoris electionis, quæ, ubi consuetudine receptæ sunt, servari debent; omis- sæ tamen electionem non vitiant; & ideo per- tinent ad electionis formam solum acci- dentalem. Hæ autem sunt 1. ut in die electionis celebretur Missa de Spiritu S. & Electores sacrâm Synaxin sumant; 2. ante horam electionis celebrandæ campana pulsetur ad Capitulum congregandum, ut dicitur c. in causis, 30. h. t. 3. ut ante tractatum electionis invocetur Spiritus S. recitato hymno: Veni S. Spiritus; 4. ut ab aliquo fiat protestatio nomine totius Capi- tuli, quod noli ullum admittere ad electi- onem, vel ejus suffragium valet, cui non competit de jure jus eligendi; 5. quod omnes absolvantur à censuris ad effectum electionis canonicæ tantum, si adsit aliquis habens talem potestatem; 6. quandoque solet etiam præmitti tractatus, in quo plu-

Tom. I.

res in Capitulo proponuntur, qui digni videntur ad Prælatum, ut dicitur c. quod sicut, 28. h. t. V. Layman; de elect. Pra- lat. q. 71.

Alia potro solennitates sunt substantia- les, quæ per se, ac necessariò requiruntur ad electionem Prælati in Ecclesia viduata, præsertim per scrutinium. Tres enim modi sunt eligendi, nimirum, per inspi- rationem; scrutinium, & compromissum. Per inspirationem fit, cum Electores nulla præcedente consultatione, quasi divini Spiritus impulsu excitati, simul omnes in unum repente consentiunt, ac simul eun- dem eligunt. Per scrutinium fit, cum præsentibus omnibus, qui debent, volunt, ac possunt commodè interesse, tres de Col- legio fide digni assumuntur, qui secretè, ac singillatim exquirant, & capiant suffra- gia cunctorum; ut pro ratione excessus in suffragijs juxta Canones quis eligatur: est autem scrutinium idem ac investigatio: per compromissum fit, cum plures idonei viri eliguntur, in quos omninò bene eli- gendi certo modo facultas & potestas transfunditur. Unde, si intra limites ac- ceptæ facultatis elegerint, id manebit a- deò ratum, ut etiam, electione minimè secuta, re tamen non integra, potestas si- bi demandata revocari jure non possit; c. quia propter, de elect. Quid sit concors electio, quæ habetur Clem. 1. de jure, §. non eodem, exponit Alexan. ad L. suum, §. hodie, ff. de pactis, distinguens dupli- cem concordiam. Nam altera dicitur plena, & vera re ipsa; quando omnes con- sentiunt, ita ut nemo dissideat: altera di- citur fictione juris, quando secundum Ca- nones, & leges in electione alicujus requi- ritur, & sufficit major pars eligentium. Major pars, quam vis dici possit, quæ ma- jori innititur rationi, c. multis, dist. 17. tamen attenditur quoad numerum, licet sanior quoad zelum Judicium. Et ideo electio, quæ alio modo, quàm uno ex præ- dictis peragitur, irrita censetur; & qui ita elegerunt, pro ea vice potestate eligen- di sunt privandi, ut dicitur c. cit. his post- tis.

§. I.

De electione per scrutinium.

Forma eligendi per scrutinium, ex plurium Doctorum sensu continet hos

1887.

1888.

Fff 2

hos

hos actus partiales 1. ut omnes, jus suffragij habentes, congregati sint, si adesse velint, & commodè possint, non utcumque, sed ad actum, pro quo vocati sunt, collegialiter, seu capitulariter celebrandum; 2. ut eligantur tres Scrutatores à Capitulo; 3. ut scrutinium, seu suffragiorum secreta collectio fiat per scrutatores à Capitulo electos; & hæc est electio privata; 4. ut fiat scrutiniij publicatio; 5. suffragiorum collatio; 6. decretum Capitularis, seu communis electionis, ac ejus promulgatio; de his porro singulis in seqq. & quoniam de vocandis Electoribus jam in præcedentibus actum est:

1889.

Quæres 1. qui, & quot esse debeant Scrutatores? Resp. debere esse tres viros, fide dignos, electos ex, & à Collegio, seu Capitulo legitime congregato; ita habetur in c. quia propter, ibi: *assimantur tres de Capitulo, fide digni*. Sed not 1. numerum, ut scrutatores sint tres, aliquorum opinione non pertinere sic ad formam, ut si eligerentur plures, vel pauciores, electio eo titulo irrita foret, vel irritanda, modo electi tales sint, ut fraus impediti possit, vel fieri non possit, ut ait gloss. in c. quia propter, V. sanior, quod videtur intelligendum quoad numerum ternariò pauciorum in casu, quo totum Capitulum consistit in personis paucis; non autem, quoad numerum majorem propter periculum, vel fraudis, vel secreti; idque ex communi sententia, & praxi in consulendo, & judicando. Not. 2. etiam esse probabile, extraneum quoque, modò non sit laicus, posse scrutatorem constitui. 1. quia extraneus de consensu Capituli potest admitti ad eligendum, esto jure communi Electores debeant esse de Collegio; 2. quia sic usu receptum est in pluribus Ecclesijs Germaniæ; gloss. in c. quia propter, V. sanior, & V. viris. quamvis autem aliqui velint contrarium expressum esse in c. quia propter, & pateat ex isto textu, ibi: *tres de Collegio*; consuetudo tamen obtinuit, saltem in aliquot locis, ut scrutatores non ex Capitulo, sed aliunde sumantur exactò juramento de fide, & taciturnitate; sic Laymann l. 4. tr. 2. c. 13. nu. 6. & si justa causa subsit, etiam re non integra mutari possint scrutatores; sic Abbas in c. quia propter, §. vel saltem, nu. 1. ut si viderentur esse valdè inhumani, aut partiales; aliàs

ab illis adjunctà causà appellari possent; ita Pirhing cit. de elect. nu. 164. Juramentum porro illud, ubi in usu est, in manibus ejus, qui Capitulo præest, aut ab eo mandatum habet, præstandum est, ut notat Rodriquez tom. 2. qq. regul. q. 52. a. 3. quibus adde, scrutatorem, qui electioni interest, non hoc ipso jus suffragij habere; potest enim fieri, quòd quis præscripserit jus electioni interessendi, sed non suffragandi; hæc enim jura separabilia sunt; sic Layman in c. Cumana, 50. h. t. n. 5.

Quæres 2. quo ordine scrutinium fieri debeat? Resp. quòd hòc, ut scrutatores secretè, singillatim, ac diligenter ipsos Electores scrutentur, hoc est, vota cunctorum exquirant, ut habetur in textu c. quia propter, vel ut singuli seorsim coram scrutatoribus, & ab eis interrogati, eum dicant, quem electum volunt, & unus scrutatorum id annotet: vel verò, si unusquisque eligentium in schedula votum suum scribat secretè, & scriptum clausum tradat scrutatoribus, ita ut neque ipsis notum fiat. Dixi, eum dicat, seorsim ab alijs, qui nimirum sunt de Capitulo; non autem alijs, qui necessariò, vel utiliter interesse possunt. Durante autem hoc scrutinio à scrutatoribus adhiberi possunt testes, & Tabellio, ad tollendam omnem fraudis suspicionem, ut notat Innocentius hic num. 1. & Abbas nu. 14. Diligenter, quòd fiet, si, ubi scrutinium fit voce, ipsi scrutatores, vel unus ex ipsis deputatus, vel Tabellio, unà cum illis adhibitus, vel loco ejus duo testes (qualiter fit in judicijs, c. quoniam, de probati) vota singulorum Electorù in scriptum redigant, c. quia propter, ibi: *& in scriptis redacta*. Not. autem, quòd Tabellio, seu Notarius adhibitus non necessariò debeat esse Clericus, sed possit esse laicus; quia scribendo nullam potestatem exercet, sed nudum ministerium temporale; Abbas in c. quia propter, nu. 6. & hæc pertinent ad scrutinium, ut fiat diligenter, ut dicitur in c. quia propter, de quo sup. Ordinatè, nimirum ordine servato, collectionem votorum, seu suffragiorum incipiendo ab illo, qui præest Collegio; deinde, si scrutatores sint de Collegio, à se ipsis mutuo; & sic ordine ab alijs, secundum prærogativam, & gradum dignitatis. Si duo essent paris gradus, præcedit, qui antiquior est, vel prout fert consuetudo; vel rectius

rectius, si scrutatores (ex suppositione, quod habeant jus suffragij) prius dent sua vota; postea is, qui præest Collegio, ac tandem reliqui secundum ordinem. Ubi sunt tres; reliqui duo exigunt à tertio, postea is cum altero, ab alio; ac tandem ab ultimo priores duo. Si autem sint tantum duo, unus vicissim alterius suffragium scrutabitur.

1891. Not. autem 1. non obstare, constitui à Capitulo alios, qui exprimant Scrutorum suffragia; ut docet Tholosanus *de elect. c. 16.* Not. 2. postquam exquisita sunt suffragia omnium presentium Electorum in loco Capituli, seu electionis, teneri Scrutatores, si qui ex Electoribus sint in eadem domo, civitate, sed infirmi, ut locum electionis accedere non possint, eos adire, ac illorum suffragia exquirere, iisque exquisitis statim ad locum electionis redire, nisi illi loco sui malint Procuratorem constituere; aliàs enim censerentur contempti; aut electio non esse ab omnibus presentibus; quia tales ex dictis pro presentibus habentur. Not. 3. si propter multitudinem suffragiorum uno die scrutinium absolvi non posset, non obstare, & unum fore scrutinium, esto sequenti die reliqua exquirantur; ita Pirrhing *de elect. num. 168. in fine*; si autem ante absolutum scrutinium aliquis scrutator moriatur, vel discedat, alius subrogari potest, qui illud perficiat; sic Tholosanus *cit. c. 16. num. 9.* an autem, & qualiter ante scrutinium ab Electoribus juramentum exigi possit, aut debeat? dicemus *infra*.

1892. Quæres 3. quid agendum absolutò scrutiniò, seu receptis jam votis omnium? R. in *c. quia propter 42. h. t.* dispositum esse, ut primùm habentur omnium Electorum suffragia collecta, & in scriptum redacta, *mox* (nullo scilicet alio actu extraneo interposito) *faciendam esse eorum publicationem coram omnibus, à scrutatoribus, vel uno nomine omnium* (aut, his impeditis, ab eo, vel eis, quos Capitulum constituit) *suppressis tamen eligentium nominibus, ut appareat, quisnam, vel qui electi sint.* Hæc publicatio pertinet ad formam substantialem electionis sic, ut eà omisâ, electio corruat; sic Innocentius in *c. quia propter, de elect. num. 6.* Dicitur: *nullo actu extraneo interposito*; si enim secus, electio esset irrita, ut dicitur *c. quia propter*; excipe,

nisi hoc fieret ex industria, & in fraudem Canonis, ut scilicet electio ex intervallo facta, irrita declaretur; quia tali casu valida esset, licet non facta in continenti, *c. publicato 58. h. t. ibi: publicatò scrutiniò, variare nequeunt Electores*, cum sit facienda collatio, & electio celebranda, ad quod per Superiorem, si oportuerit, compellantur. Ex quo habetur, Electores compelli posse, ut statim procedant ad collationem votorum, & reliqua; & quidem ab eo, ad quem spectat confirmatio, si moniti procedere velint. Quapropter, si scrutiniij publicatio differatur, is, qui electum se arbitratur, aut alius quilibet è Capitulo petere potest, ut scrutinium publicetur, *arg. cit. c. publicato.* Et ideo statutum fuit, ut suffragia, postquam in scriptum redacta sunt, suppressis nominibus suffragantium, *mox*, sive in continenti, id est, nullo actu alio interposito, publicentur; quia ante publicationem Electores ab electione sua recedere possunt, non item post publicationem, *c. publicato 58. h. t.*

1893. Quæres 4. quem effectum pariat publicatio suffragiorum? Resp. quod post publicatum scrutinium Electores variare non possint, hoc est, suffragium datum revocare, & alteri dare; sic Layman in *c. Postquam, 3. h. t. n. 2.* Statim igitur ad votorum collationem progredi debent, & electionem communem celebrare. Quia post scrutiniij publicationem censentur Electores functi officio suo, ipsis à jure concessio. Secus est in his, qui eligunt ex jure proprio, & libero; & non ex potestate Superiori specialiter concessa, *c. publicato, de elect.* Ratio sumitur *ex cit. c. quia propter*, ibi: *& in scriptis redacta mox publicentur in communi: nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto: ut is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel major & sanior pars Capituli consentit.*

Circa hoc, quod diximus, *Electores, publicatò scrutiniò, non posse variare*, not. intelligi 1. tam de singulis seorsim, quàm omnibus collegialiter in Capitulo congregatis; sic Innocentius, & Hostiensis in *c. publicato, v. nequeunt*; deinde etiam de his, qui post publicatum scrutinium in locum abeuntium, vel discedentium sunt substituti. Tenentur enim eum eligere, cui per publicatum scrutinium est jus quaesitum, ut alius eligi non possit ante

consensum eius requisitum; Fagnanus *in cit. c. n. 22.* demum etiam de Superiore, ad quem ob negligentiam, vel contumaciam Electorum, post publicatum scrutinium, intra præfixum tempus non eligentium, devoluta est potestas eligendi; sic Joannes Andreas hic *n. 29.* Si autem post publicatum scrutinium advertitur, erratum esse in forma, nullo jure cautum est, quod cassata priori electione teneantur ad eundem eligendum; sed potius, eos potestate eligendi pro ea vice privandos esse, *c. quia, propter, cit. §. qui verò; ibi: qui verò contra præscriptas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice potestate priventur.*

1894- Not. 2. doctrinam hanc (quod *Electores publicatò scrutiniò non possint variare*) limitari, ut non procedat 1. si publicatò scrutiniò (sive facta, sive non facta collatione) appareat, antequam facta, & promulgata est electio communi nomine, quod plures habeant æqualia suffragia, vel nullus numerum requisitum. Nam tali casu iri potest, vel ad secundum scrutinium, vel in aliquos compromitti, vel minor pars majori accedere; Tholosanus *de elect. c. 16. n. 15. & c. cum in jure, 53; de elect.* sed hic est sermo de electione per Compromissum; limitari debet 2. ut locus sit variationi publicatò scrutiniò, sed ante communem electionem promulgatam, si appareat indignum, seu laborantem defectu canonico electum esse. Nam poena privationis lata in scienter eligentes indignum eo casu à nullo est contracta adhuc, cum nascatur solum, cum electio est perfecta, & completa, *c. perpetuò, 7. de elect. in 6.*

Cum enim dubitatum fuisset, utrum poenas decretas in *c. Cum in cunctis, de elect.* incurrant Electores, si in personam indignam vota sua scienter dixerint, sed electio communis secuta non sit, quamvis scrutinium publicatum? hanc quaestionem definiens Gregorius X. *in eodem Concilio c. 6.* respondit: tametsi hi graviter peccarint, & ob id etiam ab Apostolica Sede puniri possint; poenas tamen *c. cum in cunctis*, decretas contra indignum eligentes in hoc casu Capitulares non incurrunt: ideoque ad aliam electionem procedere possunt, imò debent; ratio responsionis est, quam hic affert Joannes Andreas, quia

poena intelligi debet cum effectu, *c. relatum, de Clericis non residentibus*: isti autem non processerunt ad electionem, quippe quæ post publicatum scrutinium nomine Capituli communiter fieri debet: ergo non incurrunt poenas decretas contra eligentes indignum. Textus sic habet: *perpetuò sanctionis oraculo declaramus, quòd scienter in electionibus nominantes indignum, propter suffragium in scrutinio præstito (nisi ad eò in eo persisterint, quòd ex votis eorum communis electio subsequatur) nequaquam eligendi potestate privantur.* Licet pro eo, quòd indignum nominandò, scienter contra conscientias suas agunt & divinam vindiectam, & Apostolicæ ultionis metum (quem qualitas facti suaserit) possint non in merito formidare.

Si quæras, quid dicendum, si in aliqua Ecclesia consuetudine, vel privilegio obtentum sit, ut per suffragia à singulis præstita, & publicata in Capitulo electio perficiatur ejus, qui majorem Collegij præsentis partem habet? Resp. in hoc casu Electores incurrere poenas, *c. cum in cunctis cit.* si tali modò indignum scienter elegerint; quia ea constitutio ab Alexandro III. generatim edita est *contra eligentes indignum*, antequam forma electionis ab Innocentio III. in *c. quia propter*, constituta esset.

Limitari debet 3. si per publicatum scrutinium nominatus, juri suo expressè, vel tacitè renuntiet; quia tunc ei nullum fit præjudicium, cui cavendo ceteroquin Electoribus variatò non licet publicatò scrutiniò; id, quòd etiam procedit in compromissariis procedentibus ad electionem viâ scrutinij, in Patronis Ecclesiarum, & in postulatione. Electores tamen ante publicationem scrutinij variare posse, colligitur per contrarium sensum ex *c. publicatò*; quia singulorum electio nondum publicata coram Capitulo, facta solum coram Scrutatoribus, nondum est completa, & collegialiter facta, quòd verum est, esto ante publicationem Scrutatores à loco Scrutinij recesserint.

Not. 3. si post publicatum scrutinium comperiant, aliquem contemptum esse, seu non vocatum, qui vocari debuisset, Electores non posse novum scrutinium inchoare, sed teneri procedere ad collationem votorum, & electionem nominati; quia

quia suffragatio fuit valida; licet irritari possit ad petitionem, non quidem eligentium, sed contempti. Et si hic scrutinium petat irritari, novum scrutinium fieri debet, si nondum ad electionem communem sit processum, c. *Ecclesia*, 48. de *elect.* Cæterum hæc scrutinij forma in *cit. c. quia propter*, præscripta, non in omnibus Ecclesiis exactè servatur, propter consuetudinem in illis contrariam. Nam in quibusdam, etiam Cathedralibus, satisfactum judicatur, si post juramentum de idoneo, secundum conscientiam suam eligendo, aliquem Scrutatoribus nominent, quin exquiri soleat, quibus rationibus, seu quo Zelo moveantur; sic Layman in *cit. c. quia propter*, n. 6. *¶. veruntamen.*

1898. Quæstio est 5. an, & qualiter facienda sit collatio suffragiorum? Resp. quòd post publicatum scrutinium, statim fieri debeat collatio suffragiorum, c. *quia propter*, ibi: *collatione habita*; hæc collatio fieri debet ideo, ut appareat, quis sit electus à majori, & saniori parte Capituli; si omittatur, electio irritanda est, c. *Cumana*, de *elect.* & Electores pro illa vice privandi sunt potestate eligendi, cum egerint non servatà formà substantiali, ad quam pertinet collatio suffragiorum; fieri debet vel à Scrutatoribus (si ad hoc acceperunt, aut novum mandatum, aut saltem tacitum consensum Capitularium) vel alijs per Capitulum deputatis; Layman de *elect. Prælat.* q. 76. Antequam autem resolvamus, qualiter in specie facienda sit collatio suffragiorum, quæri potest 6. qualia debeant esse Electorum suffragia? Resp. de hoc agi c. 2. de *elect.* in 6. ubi dicitur: *suffragia in electione per scrutinium, quæ sunt conditionata, vel alternativa, & incerta, ipso jure irrita esse, & pro non datis haberi sic, ut omnis deinde vis suffragandi penes alios resideat, qui legitime suffragati sunt.* Ratio autem hujus constitutionis esse videtur; quia, cum isti actus præstentur à Prælatibus Ecclesiasticis ex officij necessitate, ut Ecclesiis, & beneficijs, ex vacatione longiori, detrimentum caveatur, & statim provisum sit; numerantur inter actus legitimos, qui conditionem non recipiunt, neque diem, juxta *reg. 50. in 6.* adeoque purè præstari debent, de quo *V. l. 4. tit. 5. à n. 770.* Et ex hac ratione nec datis Tutoris conditionem, vel diem re-

cipit per *reg. 78. ff. de reg. jur.* Et quoniam non tantum electio, quæ sit per formam scrutinij; sed etiam alium modum, compromissi, &c. item postulatio, est ejusmodi actus legitimus, etiam de suffragijs in istis idem dicendum venit.

Præter hæc not. 1. si quis dicat in suo suffragio: *eligo Titium, si etiam Cajus eum eligat*, suffragium esse conditionatum; si: *eligo Cajum, vel Titium*, esse alternativum; si: *eligo illum, in quem Cajus consenserit*, esse incertum, ut notat glossa in *cit. c. 2.* Secundò, excludi suffragium conditionatum sub conditione non tantum de futuro, sed etiam de præsentì, vel præterito, si id Electoribus sit incognitum; quia tunc continet incertitudinem: si tamen adjiciatur conditio, quæ tacitè, seu suapte naturà inest, votum non rejicitur; ita gloss. in *cit. c. 2. V. incerta*; quia hæc conditio solum exprimit, quòd in actu per se continetur; nec eum suspendit, aut incertum reddit; intellige, si exprimitur, sicut inest, propter dicta *l. 4. à nu. 772. de natura harum conditionum.* Et in specie reprobatur hoc suffragium: *eligo Titium, si ipse consenserit*; quia electus consentire debet *electioni de se factæ*, seu *puris suffragijs de se datis*; quod in hoc casu fieri non posset, ut rectè notat Joannes Andreas in *cit. cap. 2. n. 6.* Not. 3. cum dicitur, suffragia conditionata, alternativa, & incerta rejici, & jus eligendi tunc residere penes alios, qui sua suffragia legitime dederunt, intelligi de suffragijs in scrutinio datis, & postea publicatis. Nam ex his jus oritur celebrandi *electionem capitularem, seu solennem.* Hinc ante publicationem illi possunt errorem suum emendare, arg. c. *publicato*, 58. h. t. Si autem ex puro consensu aliorum non haberentur sufficientia suffragia ad electionem ex eo scrutinio, & eundem esset ad secundum scrutinium, ad hoc admittuntur ii, quorum vota prius rejecta sunt, quia fuerunt conditionata, incerta, vel disjunctiva; gloss. ad c. 2. de *elect.* in 6. *V. Residente*; ubi autem illa sufficiunt, non videntur Capitulares novum scrutinium inchoare posse; cum (ut hic *cit. c. 2. dicitur, junct. c. publicato*) habitis sufficientibus votis electio mox celebrari possit, ac debeat; his præmissis, loquendò de collatione faciendâ, & ijs, quæ in specie observanda sunt:

Inter

1899.

1900.

Inter quæ primum est, quòd facienda sit collatio *numeri ad numerum*, cum sciri debeat, quis electus sit à majori parte; hæc enim consistit in numero, *per n. 1888.* & habetur ex c. *in Genesi*, 55. *de elect.* ubi dicitur, *quòd irrita sit electio, quam collatio non præcessit*, vel quæ facta non est à *majori parte Capituli*, vel quæ non fuit *communis*. Ex quo c. præterea colligitur, in electione Canonica Ecclesiastici Prælati (non autem in electionibus ad alios personatus, vel beneficia) non sufficere consensus singulares, seu singulorum Capitularium, sed subsequi debere *communem electionem* modo collectivo enuntiatam: *Ego nomine meo, & omnium consentientium eligo*, &c. ita cit. c. *in Genesi*, & in c. *quia propter*, 42. *h. t. c. sicut*, 21. *cod. in 6.* Ratio est; quia ita visum fuit Sacrorum Canonum conditoribus, ut Prælati electio, sicuti non fit à personis particularibus, sed à congregatione, sive collegio; ita etiam verbis explicaretur. Verùm id duntaxat locum habet in Ecclesiasticis electionibus Prælatorum, in quibus necessariò observari debet forma præscripta *in cit. c. quia propter*; non autem in Capitularibus electionibus ad alios personatus, vel beneficia, in quibus sufficit, si consensus à singulis, secundùm majorem præsentis Capituli partem, explicentur; cum neque naturali jure, aut consideratà naturà electionis secundùm se, plus requiratur; & hæc est doctrina glossæ à pluribus receptæ *in cit. c. sicut*, V. *formam*.

1901.

Sed not. *majorem partem Capituli*, seu eligentium hic non dici eam, quæ est *major comparatione aliarum partium minorum*, quæ diversas personas eligunt; gloss. in c. *sicut*, V. *minorum de elect.* in 6. sed quæ est *major totius Capituli præsentis*, ut constat ex c. *in Genesi*, cit. Facienda est 2. collatio *Zeli ad Zelum*, quo innuitur expendendas esse intentiones, & motiva, quæ exposuerunt eligentes, ob quæ hunc potiùs eligant; si enim attendatur, quo affectu, ex quibus causis in hanc personam consentiant, facillè colligitur, quæ pars *sanior* elegerit, c. *in Genesi*, cit. Facienda est 3. etiam collatio *meriti ad meritum* ipsius electi. Nam ex hoc etiam apparet idoneitas electi, vel quis ex electis sit magis idoneus, & Ecclesiæ utilis futurus, cit. c. *in Genesi*.

Not. autem 1. si duæ partes eligentium consentiant in unum, licet in alium pars minor vota sua dirigat, opus non esse collatione *Zeli*, & *meriti*, ut dicitur c. *Si quando*, 9. *de elect.* in 6. ibi: si quando contigerit (duabus electionibus celebratis) *partem alteram eligentium duplo majorem numero* inveniri: contra Electores, qui partem reliquam sic excedunt, ad extenuationem *Zeli*, *meriti*, vel auctoritatis ipsorum, reliquis vel electo ab eis, aliquid opponendi omnem præsentem decretò interdicimus facultatem. Si quid autem opponere voluerint, quòd votum illius, cui opponitur, nullum reddere ipso jure: id eis non intelligimus interdictum.

Ex hoc nascitur quæstio, quæ pars alteri præferenda sit; si una eligentium pars sit major numero, altera vero dicatur esse *sanior*? Resp. distinguendum esse; nam vel una pars in numero valde notabiliter excedit alteram? vel non excedit multum? si primum? pro illo pronuntiandum, modò electus sit absolute idoneus, non obstante, quòd altera, sed notabiliter minor numero, sit *sanior*. Nam in casu, quo alterutra electio admittenda est, præferri non potest ea pars minor, quæ tertiam eligentium partem aut non excedit, aut vix; id, quòd etiam dicendum est, si pars in numero minor, alteram modicum superat spectato merito electi, & eligentium auctoritate; nam propter modicum excessum recedi non debet à communi regula, quæ statuit, rata esse debere, quæ à majori parte Capituli gesta sunt, c. 1. *de his, quæ fiunt à majore*; si autem multum excedat, non propterea valet horum electio activa; cum propterea censeri non possit à majori, & saniori parte Capituli facta; quamvis tunc nec altera confirmari debeat, ex eadem ratione; & pars minor numero, sed sanior, contra illam agere possit, ut altera irrita pronuntietur. Et ideo in casu, quo una pars numero, non tamen multum major staret pro uno; altera verò minor numero, sed sanior, hoc est, spectato merito electi, & eligentium auctoritate major, sed non multum, nulla electio valeret; sed procedendum foret ad novum scrutinium.

Not. 2. si unus tantum electus fuit, non tamen à duabus partibus eligentium, faciendam esse collationem *numeri*, *Zeli*, ac *meriti*. *Numeri*, an adfuerit sufficiens

nume-

numerus eligentium, an omnes habuerint vocem, &c. *Zeli*, an recta intentione, &c. *meriti*, an electus non habeat impedimentum Canonicum, &c. Abbas in c. *quia propter*, nu. 10. in quibusdam tamen Ecclesijs, præsertim Regularibus, non alia fit collatio, quam numeri ad numerum; reliqua enim ob statum eligentium præsumuntur, & multa ex privilegio non observant in forma scrutinij; Clem. 1. §. *demum*, de Verb. signif. & Layman in c. *quia propter*, h. tit. nu. 8. Hinc si post publicationem scrutinij, circa electum, nulla moveatur quæstio, sufficit collatio generalis, v. g. *iste habet tot suffragia*; *Electores processerunt bono Zelo*; *electus propter suas dotes dignus est*; sic Innocentius in c. *in Genesi*, num. 2. & Abbas, nu. 7.

cretè, & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi: nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto, ut is, collatione habita, eligatur, in quem omnes, vel major, & sanior pars Capituli consentit. Vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Ecclesie viduatæ provideant de Pastore. Aliter, electio facta, non valet: nisi fortè communiter esset ab omnibus, quasi per inspirationem absque vitio celebrata. Qui verò contra præscriptas formas eligere attemptaverint, eligendi ea vice potestate priventur. Tridentinum autem sess. 25. de Regularibus c. 6. sic loquitur: In electione Superiorum quorumcunque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum (quo omnia rectè, & sine ulla fraude fiant) in primis sancta Synodus distinctè præcipit, omnes supra dictos eligi debere per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec in posterum liceat, Provinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscunque Titulares, ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere. Si verò contra hujus decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit, & is, qui ad hunc effectum se in Provinciale, Abbatem, aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia in religione obtinenda inhabilis existat, facultatesque super his concessæ eo ipso abrogatæ censeantur, & si in posterum aliæ concedantur, tanquam surreptitiæ habeantur.

Circa hæc decreta not. 1. hanc formam, quæ præscribitur in c. *quia propter*, pertinere ad electiones in Ecclesijs Cathedralibus, ut liquet ex rubrica c. *quia propter*, quamvis nigrum, seu textus expressè loquatur indefinitè de Ecclesijs viduatæ; & eam esse de substantia electionis (cùm non servatæ statuatur pæna nullitatis) tenet communis cum Layma in cit. c. *quia propter*, nu. 12. & colligitur ex verbo: *statuimus*, quòd est novi juris inductivum, ut docet Garcia de benef. p. 3. c. 1. nu. 9. excipitur tamen 1. privilegium eximens ab hac forma, vel in totum, vel in certis conditionibus; 2. nisi in contrarium præscriptum sit; 3. nisi Electores essent valde pauci, ut

1905. Dixi: si post publicationem scrutinij nulla quæstio moveatur, v. g. an omnes, qui debebant, & poterant, ac volebant, præsentibus fuerint? an fortassè hujus, vel illius votum fuerit validum? vel quia datum ab existente in censura, vel quia fuit dubium, & incertum, &c. an electus non laboret aliquo inhabilitatis vitio, v. g. natalium, defectu scientiæ, morum, Ordinis, &c. Nam tali casu prius, quam fiat communis electio, exacta discussio fieri debet, non quidem per modum judicij, sed solum causâ veritatis cognoscendæ ad præsens negotium ritè peragendum; cujus ratio est ex generali doctrina Abbatis in c. *in Genesi*, h. t. n. 2. dicentis: si in Capitulo inter Capitulares controversia oritur, eam à Capitulo definiri non posse; tamen si ponamus Capitulum jure speciali (v. g. præscriptæ consuetudinis) jurisdictionem in singulos exercere: præterquam si causa (v. g. alicujus Capitularis injuria) admodum notoria sit; alioquin enim Capitulum in causa propria judex esse non potest, L. *nunc. C. ne quis in sua causa judicet*.

§. II.

An in omnibus Prælatorum electionibus forma scrutinij servanda sit?

1906. Loquimur de illa, quæ præscribitur in c. *quia propter*, §. *statuimus*, ibi: *statuimus, ut, cùm electio fuerit celebranda, presentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse, assumantur tres de Collegio fide digni, qui se-*
Tom. I.